

Βρυξέλλες, 5.12.2018
COM(2018) 794 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

**ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**σχετικά με την εφαρμογή της ανακοίνωσης «Αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης στο
διαδίκτυο: μια Ευρωπαϊκή Προσέγγιση»**

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στις 26 Απριλίου 2018 η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση με τίτλο «*Αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης στο διαδίκτυο: μια Ευρωπαϊκή Προσέγγιση*» («ανακοίνωση»)¹. Στην ανακοίνωση περιγράφονται οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι δημοκρατίες μας λόγω της διαδικτυακής παραπληροφόρησης και προτείνονται πέντε δέσμες δράσεων για ιδιωτικούς και δημόσιους ενδιαφερόμενους φορείς με στόχο την αντιμετώπιση των εν λόγω προκλήσεων.

Η παρούσα έκθεση συνοδεύει την κοινή ανακοίνωση με τίτλο «*Σχέδιο δράσης κατά της παραπληροφόρησης*»². Στην παρούσα έκθεση παρατίθεται η αξιολόγηση της Επιτροπής όσον αφορά την επιτευχθείσα πρόοδο στην εφαρμογή των δράσεων που προβλέπονται στην ανακοίνωση του Απριλίου.

2. ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ

2.1 Περισσότερο διαφανές, αξιόπιστο και υπεύθυνο διαδικτυακό οικοσύστημα

2.1.1 Οι διαδικτυακές πλατφόρμες πρέπει να ενεργούν γρήγορα και αποτελεσματικά για την προστασία των χρηστών από την παραπληροφόρηση

Στόχος της πρώτης δέσμης δράσεων είναι η δημιουργία ενός πιο διαφανούς, αξιόπιστου και υπεύθυνου διαδικτυακού οικοσυστήματος. Στις προτεινόμενες δράσεις περιλαμβάνονται τα εξής: η κατάρτιση αυτορρυθμιστικού κώδικα δεοντολογίας για την παραπληροφόρηση απευθυνόμενου σε διαδικτυακές πλατφόρμες και τον διαφημιστικό κλάδο, ώστε να ενισχυθούν η διαφάνεια και η προστασία των χρηστών· η δημιουργία ανεξάρτητου ευρωπαϊκού δικτύου ελεγκτών γεγονότων για τη θέσπιση κοινών μεθόδων εργασίας, την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και την ευρύτερη δυνατή κάλυψη σε ολόκληρη την ΕΕ· η προώθηση εθελοντικών διαδικτυακών συστημάτων ταυτοποίησης για τη βελτίωση της ιγνηλασιμότητας και της ταυτοποίησης των παρόχων πληροφοριών· και η αξιοποίηση του προγράμματος της ΕΕ για την έρευνα και την καινοτομία («Ορίζων 2020») για την κινητοποίηση νέων τεχνολογιών, όπως η τεχνητή νοημοσύνη, η τεχνολογία «blockchain» και οι γνωστικοί αλγόριθμοι.

Τον Μάιο του 2018 η Επιτροπή συγκάλεσε το πολυμερές φόρουμ για την παραπληροφόρηση («φόρουμ») με σκοπό την κατάρτιση σχεδίου αυτορρυθμιστικού κώδικα δεοντολογίας για την παραπληροφόρηση («κώδικας»)³. Το φόρουμ απαρτιζόταν, αφενός, από μια «ομάδα εργασίας», αποτελούμενη από τις σημαντικότερες διαδικτυακές πλατφόρμες, εκπροσώπους του διαφημιστικού κλάδου και κορυφαίους διαφημιστές, και, αφετέρου, από μια «ομάδα διαβούλευσης», αποτελούμενη από εκπροσώπους των μέσων ενημέρωσης, της ακαδημαϊκής κοινότητας και της κοινωνίας των πολιτών. Στην ομάδα εργασίας ανατέθηκε η εκπόνηση του κώδικα και στην ομάδα διαβούλευσης ανατέθηκαν η παροχή συμβουλών και η έκδοση γνώμης σχετικά με τον κώδικα. Ο κώδικας δημοσιεύθηκε στις 26 Σεπτεμβρίου, μαζί με τη γνώμη της ομάδας διαβούλευσης⁴.

Ο κώδικας περιλαμβάνει προοίμιο, δήλωση προθέσεων και 15 δεσμεύσεις των οποίων προηγούνται επεξηγηματικές παρατηρήσεις, οι οποίες παραπέμπουν στους στόχους της ανακοίνωσης, περιγράφουν αναλυτικά το πεδίο εφαρμογής και τον σκοπό των δεσμεύσεων,

¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, Αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης στο διαδίκτυο: μια Ευρωπαϊκή Προσέγγιση, 26.4.2018, COM (2018) 236 final, η οποία είναι διαθέσιμη στην ακόλουθη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=51804.

² JOIN(2018) 36.

³ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/meeting-multistakeholder-forum-disinformation>.

⁴ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/code-practice-disinformation>.

και συγκεκριμενοποιούν τις δεσμεύσεις. Οι δεσμεύσεις κατανέμονται στους εξής πέντε τομείς:

1. Έλεγχος των τοποθετήσεων διαφημίσεων
2. Πολιτική διαφήμιση και διαφήμιση βάσει θέματος
3. Ακεραιότητα των υπηρεσιών
4. Ενίσχυση του ρόλου των καταναλωτών
5. Ενίσχυση του ρόλου της ερευνητικής κοινότητας

Οι υπογράφοντες τον κώδικα πρέπει να προσδιορίσουν τις δεσμεύσεις που θα αναλάβουν, ανάλογα με τη συνάφεια κάθε δέσμευσης με τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που παρέχουν. Θεμελιώδες τμήμα του κώδικα αποτελούν τα παραρτήματά του τα οποία καθορίζουν τις συγκεκριμένες πολιτικές και δράσεις τις οποίες οι υπογράφοντες θα υλοποιήσουν για να εφαρμόσουν τον κώδικα.

Ο κώδικας προβλέπει πρόσθετες δεσμεύσεις σύμφωνα με τις οποίες οι υπογράφοντες απαιτείται να υποβάλλουν εκθέσεις σχετικά με την εφαρμογή, τη λειτουργία και την αποτελεσματικότητα του κώδικα, βάσει ετήσιων εκθέσεων αυτοαξιολόγησης οι οποίες εξετάζονται από αντικειμενικό τρίτο φορέα τον οποίον έχουν επιλέξει οι υπογράφοντες. Οι υπογράφοντες δεσμεύονται επίσης να συνεργάζονται με την Επιτροπή για τους σκοπούς της αξιολόγησης του κώδικα, μεταξύ άλλων, απαντώντας σε αιτήματα παροχής πληροφοριών και σε ερωτήσεις.

Στις 16 Οκτωβρίου οι αρχικοί υπογράφοντες κοινοποίησαν τις επίσημες προσχωρήσεις τους στον κώδικα, προσδιορίζοντας τις δεσμεύσεις που θα αναλάβει ο κάθε υπογράφων και έναν πίνακα στον οποίο αναφέρονται οι αντίστοιχες εταιρικές βέλτιστες πρακτικές, καθώς και ορόσημα για τη συνολική εφαρμογή του κώδικα στην ΕΕ⁵. Οι αρχικοί υπογράφοντες είναι: Facebook, Google, Twitter, Mozilla, καθώς και η επαγγελματική ένωση εκπροσώπησης διαδικτυακών πλατφορμών (EDIMA) και επαγγελματικές ενώσεις εκπροσώπησης του διαφημιστικού κλάδου και διαφημιστών (EACA, IAB Europe, WFA και UBA)⁶.

Επιπλέον, οι Facebook, Google, Twitter και Mozilla παρουσίασαν ορισμένες ειδικές δράσεις που θα υλοποιήσουν ενόψει και προ των ευρωπαϊκών εκλογών της άνοιξης του 2019, οι οποίες έχουν ως βασικό στόχο την ασφαλή διεξαγωγή και τον αδιάβλητο χαρακτήρα των εκλογών.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι ο κώδικας συνιστά κατάλληλο πλαίσιο για την επιδίωξη των στόχων που προβλέπονται στην ανακοίνωση. Θεωρεί επίσης ότι ο κώδικας συνάδει με τις αρχές της Επιτροπής για καλύτερη αυτορρύθμιση και συρρύθμιση. Οι πρώτοι υπογράφοντες αντιπροσωπεύουν σημαντική μερίδα του τομέα διαδικτυακής μετάδοσης ειδήσεων.

Η Επιτροπή τονίζει ότι η ολοκλήρωση του κώδικα θα πρέπει να θεωρηθεί ότι είναι μόνο το πρώτο βήμα. Οι υπογράφοντες οφείλουν πλέον να καταβάλλουν προσπάθειες ώστε να διασφαλιστεί η αυστηρή εφαρμογή, η επιβολή και η επέκταση των προσδιορισθεισών πολιτικών και δράσεων. Η Επιτροπή είναι της άποψης ότι η εφαρμογή του κώδικα θα πρέπει να πλήρης, αποτελεσματική και έγκαιρη.

Η Επιτροπή θα ζητήσει από τους υπογράφοντες επικαιροποιημένες πληροφορίες σχετικά με τα μέτρα που έχουν λάβει για την υλοποίηση του κώδικα έως τα τέλη του 2018. Η Επιτροπή προτίθεται να δημοσιεύσει τις πληροφορίες αυτές τον Ιανουάριο του 2019.

⁵ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/online-platforms-advertisers-and-advertising-industry-present-commissioner-mariya-gabriel>.

⁶ Σύμφωνα με τον κώδικα, οι υπογράφοντες που είναι επαγγελματικές ενώσεις δεν αναλαμβάνουν δεσμεύσεις για λογαριασμό των μελών τους, ωστόσο, δεσμεύονται να γνωστοποιήσουν τον κώδικα στα μέλη τους και να ενθαρρύνουν τα μέλη τους να προσχωρήσουν σε αυτόν ή να τηρούν τις αρχές του, κατά περίπτωση.

Επιπλέον, από τον Ιανουάριο έως τον Μάιο του 2019, η Επιτροπή θα διεξαγάγει στοχευμένη παρακολούθηση του κώδικα ώστε να επαληθευτεί η θέσπιση, πριν από τις ευρωπαϊκές εκλογές, αποτελεσματικών πολιτικών που διασφαλίζουν τον αδιάβλητο χαρακτήρα της εκλογικής διαδικασίας, και συγκεκριμένα τη συμμόρφωση με βασικές παραμέτρους του κώδικα (έλεγχος της τοποθέτησης διαφημίσεων, διαφάνεια της πολιτικής διαφήμισης, κλείσιμο ψεύτικων λογαριασμών και συστήματα επίσημανσης αυτοματοποιημένων μπουτ). Οι πλατφόρμες θα πρέπει να υποβάλλουν σε μηνιαία βάση πλήρεις πληροφορίες για τον τρόπο με τον οποίον υλοποιούν τις δεσμεύσεις, μεταξύ άλλων, απαντώντας, σε ειδικά αιτήματα παροχής πληροφοριών της Επιτροπής. Αυτές οι πληροφορίες θα δημοσιεύονται.

Έως τα τέλη του 2019 η Επιτροπή θα διενεργήσει διεξοδική αξιολόγηση μετά το πέρας της αρχικής δωδεκάμηνης περιόδου εφαρμογής του κώδικα. Εάν τα αποτελέσματα δεν αποδειχθούν ικανοποιητικά, η Επιτροπή μπορεί να προτείνει περαιτέρω δράσεις, συμπεριλαμβανομένων δράσεων ρυθμιστικού χαρακτήρα.

Η Επιτροπή θα ζητήσει τη συνδρομή του ανεξάρτητου δικτύου ρυθμιστικών αρχών για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων ERGA δυνάμει της οδηγίας για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων (οδηγία YOAM), όσον αφορά την παρακολούθηση της εφαρμογής του κώδικα στα διαφορετικά κράτη μέλη. Χάρη στην εμπειρογνώσια και τις ικανότητες των μελών του, το δίκτυο ERGA είναι ο πλέον κατάλληλος φορέας για την εκτέλεση του εν λόγω καθήκοντος. Η Επιτροπή μπορεί επίσης να ζητήσει βοήθεια από το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο του Οπτικοακουστικού Τομέα.

Στο πλαίσιο της παρακολούθησης της εφαρμογής του κώδικα, η Επιτροπή προτίθεται να συλλέξει τις ακόλουθες πληροφορίες από τους υπογράφοντες:

A. Έλεγχος των τοποθετήσεων διαφημίσεων	
1 Ανάπτυξη πολιτικών και διαδικασιών με στόχο την άρση των κινήτρων διαφήμισης και χρηματικής αξιοποίησης στην περίπτωση των αναφερόμενων στον κώδικα συμπεριφορών	<ul style="list-style-type: none"> • Αριθμός λογαριασμών που καταργήθηκαν λόγω παραβίασης της πολιτικής διαφήμισης της πλατφόρμας (π.χ. πολιτικές κατά της χρήσης πλαστής ταυτότητας) • Πολιτικές που θεσπίστηκαν για την υποβάθμιση ιστότοπων ή λογαριασμών που διαδίδουν παραπληροφόρηση ή ανακριβείς πληροφορίες (π.χ. δόλωμα για κλικ) • Ποσοστό συμβάσεων μεταξύ διαφημιστών και φορέων εκμετάλλευσης διαφημιστικών δικτύων οι οποίες περιλαμβάνουν διατάξεις για την προστασία του εμπορικού σήματος έναντι της τοποθέτησης διαφημίσεων σε ιστότοπους παραπληροφόρησης • Αριθμός ιστότοπων που αποκλείστηκαν λόγω αναπαραγωγής ή «συγκομιδής» περιεχόμενου το οποίο έχει δημιουργηθεί από άλλους ιστότοπους
B. Πολιτική διαφήμιση και διαφήμιση βάσει θέματος	
2 Όλες οι διαφημίσεις θα πρέπει να είναι σαφώς διακριτές από το συντακτικό περιεχόμενο	<ul style="list-style-type: none"> • Ποσοστό διαφημίσεων που έχουν επισημανθεί δεόντως ως πολιτικές διαφημίσεις επί του συνόλου των πολιτικών διαφημίσεων

	<ul style="list-style-type: none"> • Μέτρα που ελήφθησαν ώστε να διασφαλίζεται ότι όλες οι πολιτικές διαφημίσεις επισημαίνονται κατάλληλα • Αριθμός πολιτικών διαφημίσεων ή διαφημίσεων βάσει θέματος που αφαιρέθηκαν λόγω μη συμμόρφωσης με τις κατευθυντήριες γραμμές της πλατφόρμας σχετικά με τη διαφάνεια της πολιτικής διαφήμισης
3 Πρόβλεψη δυνατότητας δημοσιοποίησης της πολιτικής διαφήμισης	<ul style="list-style-type: none"> • Αριθμός νέων καταχωρίσεων σε αποθετήρια που αποτελούν αντικείμενο δημοσιοποίησης • Πληροφορίες σχετικά με χρηματικά ποσά που καταβάλλονται από πολιτικά κόμματα, υποψηφίους, εκστρατείες και ιδρύματα για πολιτική διαφήμιση ή διαφήμιση βάσει θέματος • Πολιτικές με στόχο την επαλήθευση της ταυτότητας των παρόχων πολιτικών διαφημίσεων
4 Κατάρτιση στρατηγικών προσέγγισης της δημοσιοποίησης της «διαφήμισης βάσει θέματος»	<ul style="list-style-type: none"> • Πληροφορίες σχετικά με την πρόοδο που έχει επιτευχθεί ως προς την εν λόγω δέσμευση
Γ. Ακεραιότητα των υπηρεσιών	
5 Θέσπιση σαφών πολιτικών όσον αφορά την ταυτότητα του χρήστη και την κακόβουλη χρήση αυτοματοποιημένων μπουτ στις υπηρεσίες των υπογραφόντων	<ul style="list-style-type: none"> • Αριθμός ταυτοποιημένων ενεργών ψεύτικων λογαριασμών • Αριθμός ταυτοποιημένων ενεργών ψεύτικων λογαριασμών που απενεργοποιήθηκαν λόγω παραβίασης των πολιτικών της πλατφόρμας • Πληροφορίες σχετικά με μέτρα που διασφαλίζουν τη σαφή επισήμανση όλων των μπουτ • Αριθμός αναρτήσεων, εικόνων, βίντεο ή σχολίων κατά των οποίων ελήφθη δράση λόγω παραβίασης των πολιτικών της πλατφόρμας περί κακόβουλης χρήσης αυτοματοποιημένων μπουτ
6 Θέσπιση πολιτικών για το τι συνιστά ανεπίτρεπτη χρήση αυτοματοποιημένων συστημάτων	<ul style="list-style-type: none"> • Πληροφορίες σχετικά με πολιτικές που αφορούν την κακόβουλη χρήση μπουτ, συμπεριλαμβανομένων πληροφοριών σχετικά με αλληλεπιδράσεις ελεγχόμενες από μπουτ • Αριθμός μπουτ που απενεργοποιήθηκαν λόγω κακόβουλων δραστηριοτήτων που παραβιάζουν τις πολιτικές της πλατφόρμας

Δ. Ενίσχυση του ρόλου των καταναλωτών	
7 Επένδυση σε προϊόντα, τεχνολογίες και προγράμματα [...] με στόχο οι χρήστες να μπορούν να λαμβάνουν εμπειριστατωμένες αποφάσεις όταν έρχονται αντιμέτωποι με ειδήσεις οι οποίες ενδέχεται να είναι ψευδείς	<ul style="list-style-type: none"> • Πληροφορίες σχετικά με επενδύσεις στα εν λόγω εργαλεία ή άλλη επιτευχθείσα πρόοδος προς υλοποίηση αυτής της δέσμευσης • Πληροφορίες σχετικά με την πραγματική χρήση των εν λόγω εργαλείων από τους καταναλωτές • Πληροφορίες σχετικά με συνεργασίες μεταξύ οργανισμών μέσω ενημέρωσης και ελεγκτών γεγονότων για την υλοποίηση αυτής της δέσμευσης, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης δεικτών αξιοπιστίας • Πληροφορίες σχετικά με μέτρα που στοχεύουν στην ενίσχυση της προβολής και της διάδοσης περιεχομένου που έχει υποβληθεί σε έλεγχο γεγονότων
8 Επένδυση σε τεχνολογικά μέσα ώστε να δίνεται προτεραιότητα σε πληροφορίες που είναι σχετικές, ακριβείς και έγκυρες, κατά περίπτωση, σε αναζητήσεις, ροή περιεχομένου ή άλλους διαύλους διανομής με αυτόματη κατάταξη	<ul style="list-style-type: none"> • Πληροφορίες σχετικά με την πρόοδο που έχει επιτευχθεί ως προς την εν λόγω δέσμευση • Πληροφορίες σχετικά με συνεργασίες μεταξύ οργανισμών μέσω ενημέρωσης και ελεγκτών γεγονότων για την υλοποίηση αυτής της δέσμευσης, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης δεικτών αξιοπιστίας
9 Επένδυση σε δυνατότητες και εργαλεία που διευκολύνουν τους πολίτες να βρίσκουν διαφορετικές απόψεις σχετικά με θέματα δημόσιου ενδιαφέροντος	<ul style="list-style-type: none"> • Πληροφορίες σχετικά με επενδύσεις στα εν λόγω εργαλεία ή άλλη επιτευχθείσα πρόοδος προς υλοποίηση αυτής της δέσμευσης • Πληροφορίες σχετικά με τη διαθεσιμότητα των εν λόγω εργαλείων και τη χρήση τους από τους καταναλωτές
10 Συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών, κυβερνήσεις, εκπαιδευτικά ιδρύματα και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς για τη στήριξη προσπαθειών που στοχεύουν στην ενίσχυση της κριτικής σκέψης και της παιδείας στα ψηφιακά μέσα	<ul style="list-style-type: none"> • Πληροφορίες σχετικά με πραγματοποιηθείσες ή προβλεπόμενες πρωτοβουλίες των υπογραφόντων, συμπεριλαμβανομένου του βαθμού κάλυψης σε όλα τα κράτη μέλη
11 Ενθάρρυνση της διείσδυσης εργαλείων στην αγορά τα οποία βοηθούν τους καταναλωτές να κατανοήσουν για ποιον λόγο βλέπουν συγκεκριμένες διαφημίσεις	<ul style="list-style-type: none"> • Πληροφορίες σχετικά με την πραγματική διείσδυση των εν λόγω εργαλείων και τη χρήση τους από τους καταναλωτές
Ε. Ενίσχυση του ρόλου της ερευνητικής κοινότητας	
12 Στήριξη καλόπιστων ανεξάρτητων προσπαθειών παρακολούθησης της παραπληροφόρησης και κατανόησης των επιπτώσεών της	<ul style="list-style-type: none"> • Πληροφορίες σχετικά με συνεργασίες με ελεγκτές γεγονότων και ερευνητές, συμπεριλαμβανομένης της κοινής χρήσης αρχείων
13 Μη απαγόρευση και μη αποθάρρυνση της	<ul style="list-style-type: none"> • Πληροφορίες σχετικά με τις πολιτικές

διεξαγωγής καλόπιστης έρευνας με αντικείμενο την παραπληροφόρηση και την πολιτική διαφήμιση στις πλατφόρμες των υπογραφόντων	που υλοποιούν την εν λόγω δέσμευση
14 Ενθάρρυνση της διεξαγωγής έρευνας με αντικείμενο την παραπληροφόρηση και την πολιτική διαφήμιση	<ul style="list-style-type: none"> • Πληροφορίες σχετικά με τις πολιτικές που υλοποιούν την εν λόγω δέσμευση
15 Διοργάνωση ετήσιας εκδήλωσης για τη διεξαγωγή συζητήσεων μεταξύ μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας, της κοινότητας ελεγκτών γεγονότων και μελών της αξιακής αλυσίδα	<ul style="list-style-type: none"> • Έκθεση για την ετήσια εκδήλωση

Οι παραπάνω πληροφορίες θα πρέπει να υποβάλλονται ανά επιμέρους κράτος μέλος, ώστε να καθίσταται εφικτή η αξιολόγηση τυχόν ελλείψεων και αποκλίσεων ως προς την εφαρμογή και τον αντίκτυπο του κώδικα σε ολόκληρη την Ένωση.

Η Επιτροπή αναγνωρίζει, όπως αναφέρεται στον κώδικα, ότι, «επειδή οι διάφοροι υπογράφοντες λειτουργούν με διαφορετικό τρόπο, έχουν διαφορετικούς σκοπούς, χρησιμοποιούν διαφορετικές τεχνολογίες και απευθύνονται σε διαφορετικούς χρήστες, ο κώδικας επιτρέπει διαφορετικές προσεγγίσεις για την επίτευξη του πνεύματος των διατάξεών του». Κατά συνέπεια, οι πληροφορίες που υποβάλλουν οι υπογράφοντες θα πρέπει να αντικατοπτρίζουν τις ιδιαιτερότητες των αντίστοιχων υπηρεσιών τους.

Είναι επίσης σημαντικό να εξασφαλίζεται ισορροπία μεταξύ του δικαιώματος της ελευθερίας της έκφρασης και της ανάγκης των πολιτών να ενημερώνονται δεόντως. Υπό αυτή την έννοια, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το γεγονός ότι η παραπληροφόρηση συχνά δεν συνιστά παράνομο περιεχόμενο, στις περιπτώσεις όπως που συνιστά παράνομο περιεχόμενο (π.χ. δυσφήμιση ή ρητορική μίσους) θα υπόκειται και σε συγκεκριμένα διορθωτικά μέτρα δυνάμει του ενωσιακού ή του εθνικού δικαίου (π.χ. αφαίρεση περιεχομένου), η αποτελεσματικότητα των οποίων μπορεί να προσδιοριστεί ποσοτικά. Ο κώδικας επιδιώκει μια σειρά από στόχους σχετικούς με την παραπληροφόρηση, ορισμένοι εκ των οποίων μπορούν να ποσοτικοποιηθούν, όπως η διαφάνεια των πολιτικών διαφημίσεων ή μέτρα για τη μείωση του αριθμού ψεύτικων λογαριασμών, ενώ ορισμένοι άλλοι, όπως η ενίσχυση του ρόλου των καταναλωτών, μπορούν να υλοποιηθούν με τρόπους που ενδεχομένως δεν μπορούν να προσδιοριστούν ποσοτικά. Για τους παραπάνω λόγους, η συνολική αξιολόγηση του κώδικα θα περιλαμβάνει αναγκαστικά τόσο ποιοτικά όσο και ποσοτικά δεδομένα για τους σκοπούς της ανάλυσης, κατά περίπτωση.

2.1.2 Ενίσχυση του ελέγχου γεγονότων, της συλλογικής γνώσης και της ικανότητας παρακολούθησης της παραπληροφόρησης.

Ως πρώτο βήμα, η Επιτροπή δεσμεύτηκε να στηρίξει τη δημιουργία ανεξάρτητου ευρωπαϊκού δικτύου ελεγκτών γεγονότων. Ως δεύτερο βήμα, η Επιτροπή δεσμεύτηκε να δρομολογήσει μια προστατευμένη ευρωπαϊκή διαδικτυακή πλατφόρμα για την παραπληροφόρηση, η οποία θα προσφέρει εργαλεία ανάλυσης και διασυνοριακή συλλογή δεδομένων, καθώς και πρόσβαση σε ανοιχτά δεδομένα σε ολόκληρη την ΕΕ και δεδομένα για τη χρήση διαδικτυακών πλατφορμών, ώστε να στηρίζεται ο εντοπισμός και η ανάλυση των πηγών παραπληροφόρησης και των συνήθων πρακτικών διάδοσης.

Το 2018 η Επιτροπή διοργάνωσε σειρά τεχνικών ημερίδων με εκπροσώπους της κοινότητας ελεγκτών γεγονότων. Επέλεξε συναφή έργα στο πλαίσιο του προγράμματος έρευνας και καινοτομίας «Ορίζων 2020». Επιπλέον, η Επιτροπή διοργάνωσε, σε συνεργασία με το

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, συνέδριο με θέμα τον έλεγχο γεγονότων ενόψει των ευρωπαϊκών εκλογών.⁷

Οι εν λόγω δράσεις συνέβαλαν στα εξής:

- χαρτογράφηση και δικτύωση ανεξάρτητων οργανώσεων ελέγχου δεδομένων στα κράτη μέλη,
- προσδιορισμός των εργαλείων και των υπηρεσιών που είναι απαραίτητα και μπορούν να βελτιώσουν τις δραστηριότητες ελέγχου γεγονότων, καθώς και τον αντίκτυπό τους (π.χ. πρόσβαση σε δεδομένα της EUROSTAT, μεταφραστικά εργαλεία, αυτοματοποιημένη ροή ελέγχων γεγονότων διεξαχθέντων από τις αρμόδιες ενώσεις ελέγχου γεγονότων),
- καθορισμός επαγγελματικών προτύπων και προτύπων δεοντολογίας για ανεξάρτητο έλεγχο γεγονότων και
- παροχή εργαλείων και στήριξης υποδομών σε οργανώσεις ελέγχου γεγονότων.

Συγκεκριμένα, η δράση στήριξης **SOMA** (κοινωνικό παρατηρητήριο για την παραπληροφόρηση και την ανάλυση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης)⁸ επιλέχθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων 2020» με στόχο, αφενός, να δημιουργηθεί μια πολυεπιστημονική κοινότητα με τη συμμετοχή, μεταξύ άλλων, ελεγκτών γεγονότων και ακαδημαϊκών ερευνητών, και, αφετέρου, να ενισχυθούν οι ικανότητες εντοπισμού και ανάλυσης και να κατανοηθούν περισσότερο οι διάφοροι τύποι απειλών παραπληροφόρησης. Για τον σκοπό αυτόν, η δράση SOMA, η οποία δρομολογήθηκε την 1η Νοεμβρίου 2018, θα παρέχει μια πιλοτική υποδομή ΤΠ.

Για την προετοιμασία του δεύτερου βήματος, η Επιτροπή πρότεινε, στο πλαίσιο της προγράμματος εργασίας του μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη» για το 2019, τη δημιουργία νέας υποδομής ψηφιακών υπηρεσιών με στόχο τη σύσταση ευρωπαϊκής πλατφόρμας για την παραπληροφόρηση. Η υποδομή ψηφιακών υπηρεσιών θα πρέπει να διευρύνει τη συνεργασία μεταξύ ελεγκτών γεγονότων και ακαδημαϊκών ερευνητών, ώστε να διασφαλίζεται πλήρης κάλυψη της επικράτειας της Ένωσης και να διευκολύνονται η σύσταση και η διασύνδεση των αρμόδιων εθνικών οργανισμών.

Οι δράσεις που έχει αναλάβει η Επιτροπή οδήγησαν σε αύξηση του ενδιαφέροντος για τις δραστηριότητες ελέγχου γεγονότων στην Ευρώπη. Οι διαδικτυακές πλατφόρμες, τα μέσα ενημέρωσης και οι ελεγκτές γεγονότων εκπονούν επί του παρόντος έργα ενόψει των ευρωπαϊκών εκλογών.

Για παράδειγμα, το Διεθνές Δίκτυο Ελέγχου Γεγονότων (IFCN) δημιουργεί επί του παρόντος μια συμμαχία ευρωπαϊκών ελεγκτών γεγονότων η οποία αναμένεται ότι θα συμβάλλει σε ένα έργο με επίκεντρο τις εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Παρόμοιο έργο εκπονείται από την Ευρωπαϊκή Ραδιοτηλεοπτική Ένωση (EBU), η οποία εκπροσωπεί δημόσιους οργανισμούς ενημέρωσης. Διαδικτυακές πλατφόρμες, όπως η Google και η Facebook, έχουν εκφράσει ενδιαφέρον για συνεργασία με αντίστοιχα έργα. Η δράση στήριξης SOMA θα πρέπει να προαγάγει τη συνεργασία μεταξύ των εν λόγω πρωτοβουλιών και να τονώσει την αποτελεσματικότητα και τον αντίκτυπό τους.

Το έργο θα πρέπει να λειτουργεί σύμφωνα με καθιερωμένα και αναγνωρισμένα επαγγελματικά πρότυπα (π.χ. αρχές του IFCN, δεοντολογία της έρευνας και δημοσιογραφικά πρότυπα). Επιπλέον, οι συμμετέχοντες θα πρέπει να λειτουργούν με πλήρη ανεξαρτησία,

⁷ <http://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20180920IPR14065/fact-checking-in-the-eu>.
⁸ www.disinfoobservatory.org.

χωρίς δημόσιες παρεμβάσεις και βασιζόμενοι σε κανόνες διακυβέρνησης που έχουν καθοριστεί από τους συμμετέχοντες οργανισμούς.

Ωστόσο, οι προσπάθειες ελέγχου γεγονότων που καταβάλλονται επί του παρόντος δεν παρέχουν επαρκή γεωγραφική κάλυψη, ούτε μπορούν να αντεπεξέλθουν στον αυξανόμενο όγκο διαδικτυακού περιεχομένου ενημέρωσης. Για παράδειγμα, το δίκτυο IFCN καλύπτει επί του παρόντος μόνο 12 κράτη μέλη. Το δίκτυο ελέγχου γεγονότων της EBU έχει μεν ευρωπαϊκή κάλυψη, οι υπηρεσίες του όμως είναι διαθέσιμες μόνο για τα μέλη της EBU. Επιπλέον, οι δραστηριότητες ελέγχου γεγονότων συχνά περιορίζονται στην επαλήθευση διαδικτυακού περιεχομένου, χωρίς ανάλυση των πηγών και των συνήθων πρακτικών παραπληροφόρησης.

Η υποδομή ψηφιακών υπηρεσιών που χρηματοδοτείται στο πλαίσιο του προγράμματος του μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη» αναμένεται ότι θα παρέχει τα αναγκαία μέσα για τη διευκόλυνση της δικτύωσης και της διασυνοριακής ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ ελεγκτών γεγονότων και ακαδημαϊκών ερευνητών· ωστόσο, για μια αποδοτική και αποτελεσματική αντίδραση στις απειλές παραπληροφόρησης απαιτείται η ενίσχυση των ικανοτήτων εντοπισμού και ανάλυσης που βασίζονται σε ειδικές γνώσεις όσον αφορά τα τοπικά περιβάλλοντα πληροφόρησης. Ως εκ τούτου, είναι απαραίτητο να αναπτυχθούν πολυεπιστημονικές κοινότητες ελεγκτών γεγονότων και ακαδημαϊκών ερευνητών σε εθνικό επίπεδο, για τις οποίες απαιτείται κατ' επέκταση η ενεργή συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών.

2.1.3. Προώθηση της διαδικτυακής λογοδοσίας

Για τη βελτίωση της εμπιστοσύνης και της λογοδοσίας στο διαδίκτυο, η Επιτροπή δεσμεύτηκε να προάγει τη χρήση εθελοντικών διαδικτυακών συστημάτων που επιτρέπουν την ταυτοποίηση των παρόχων πληροφοριών με βάση μέσα αξιόπιστης ηλεκτρονικής ταυτοποίησης και επαλήθευσης της ταυτότητας.

Για τον σκοπό αυτόν, η Επιτροπή κινητοποίησε το δίκτυο συνεργασίας που έχει συσταθεί δυνάμει του κανονισμού για την ηλεκτρονική ταυτοποίηση και τις υπηρεσίες επαλήθευσης της ταυτότητας (eIDAS) και ξεκίνησε συζητήσεις για τον τρόπο με τον οποίο θα επιτευχθεί πρόοδος στον εν λόγω τομέα κατά τη 10η συνεδρίαση του δικτύου συνεργασίας στις 11 Ιουλίου 2018.

Στις δράσεις της Επιτροπής περιλαμβάνεται επίσης το έργο **Co-inform** του προγράμματος «Ορίζων 2020», το οποίο έχει ως στόχο τη δημιουργία ενός φιλικού προς τον χρήστη εργαλείου τεχνολογίας, με τη χρήση της μεθοδολογίας συνδημιουργίας, ώστε να εξασφαλίζεται ότι οι φορείς χάραξης πολιτικής, οι ελεγκτές γεγονότων και οι πολίτες συμμετέχουν στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της τεχνολογίας εντοπισμού παραπληροφόρησης. Στο έργο συμμετέχουν ακαδημαϊκοί ερευνητές, εταιρείες τεχνολογίας και ελεγκτές γεγονότων από διάφορα κράτη μέλη. Το έργο προβλέπεται ότι θα διερευνήσει τη χρήση εναρμονισμένων με τον κανονισμό eIDAS μέσων αξιόπιστης ταυτοποίησης και επαλήθευσης της ταυτότητας, με στόχο την ταυτοποίηση των παρόχων πληροφοριών και απώτερο σκοπό την πιλοτική εφαρμογή της εν λόγω προσέγγισης στα οικεία εργαλεία των συμμετεχόντων στο έργο.

Το έργο αναμένεται ότι θα στηρίζει το δίκτυο συνεργασίας στις προσπάθειές του να προάγει την εθελοντική χρήση των εργαλείων και των υπηρεσιών του κανονισμού eIDAS για την ασφαλή ταυτοποίηση και επαλήθευση της ταυτότητας των παρόχων πληροφοριών (ιστότοπων, φυσικών και νομικών προσώπων).

Ο διάλογος μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών κατά τη διάρκεια του 2018 συνέβαλε στην ευαισθητοποίηση όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο τα εργαλεία και οι υπηρεσίες του κανονισμού eIDAS θα μπορούσαν να χρησιμοποιούνται αξιόπιστα ως βάση για την αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης με την αύξηση της λογοδοσίας και την προαγωγή πιο υπεύθυνης συμπεριφοράς στο διαδίκτυο. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να καταβάλλει προσπάθειες, από κοινού με το δίκτυο συνεργασίας και τους παρόχους πλατφορμών, με στόχο την προώθηση της ανάπτυξης και της εθελοντικής χρήσης συστημάτων για την ασφαλή ταυτοποίηση των παρόχων πληροφοριών με βάση τα υψηλότερα πρότυπα ασφάλειας και προστασίας της ιδιωτικής ζωής, περιλαμβανομένης της πιθανής χρήσης επαληθευμένων ψευδωνύμων.

2.1.4. Αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών

Η Επιτροπή έχει δεσμευτεί ότι θα αξιοποιήσει πλήρως το πρόγραμμα-πλαίσιο «Ορίζων 2020» για να κινητοποιήσει νέες τεχνολογίες και να εξετάσει τη δυνατότητα παροχής πρόσθετης στήριξης στα εργαλεία καταπολέμησης της παραπληροφόρησης, ώστε οι δραστηριότητες καινοτομίας υψηλού αντικτύπου να εισέρχονται ταχύτερα στην αγορά και να ενθαρρυνθεί η συνεργασία μεταξύ ερευνητών και επιχειρήσεων.

Το 2013 η Επιτροπή άρχισε να χρηματοδοτεί τις πρώτες δράσεις έρευνας και καινοτομίας που επικεντρώνονται στην ανάπτυξη νέων τεχνολογιών οι οποίες συμβάλλουν στην αξιολόγηση της ακρίβειας του αναρτώμενου στο διαδίκτυο περιεχομένου. Έργα όπως το **SocialSensor** και το **Reveal** υπήρξαν πρωτοποριακά στον τομέα αυτόν και ανέπτυξαν εργαλεία που πλέον χρησιμοποιούνται από μεγάλους ειδησεογραφικούς οργανισμούς και μη κυβερνητικές οργανώσεις.

Σήμερα, στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Έρευνας (ΕΣΕ) και του προγράμματος «Ορίζων 2020», αναπτύσσονται διάφορες δράσεις που στόχο έχουν να βελτιώσουν την κατανόηση της διαδικτυακής παραπληροφόρησης και να αναπτύξουν νέα εργαλεία για την επαλήθευση περιεχομένου. Το έργο **Comprop** και **Botfind** στο πλαίσιο του ΕΣΕ εξετάζουν τους τρόπους με τους οποίους τα αυτοματοποιημένα συστήματα διάδοσης και στόχευσης της προπαγάνδας επηρεάζουν τον δημόσιο διάλογο στην Ευρώπη. Το έργο **Debunker** στο πλαίσιο του ΕΣΕ μελετά, από θεωρητική άποψη, το πρόβλημα των εσφαλμένων αντιλήψεων περί κοινωνικών ζητημάτων οι οποίες επικρατούν εντός του ευρωπαϊκού πληθυσμού, και πιθανές στρατηγικές για τη μείωση του αντικτύπου τους.

Το έργο **Invid** στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων 2020» εστιάζει στην ανάπτυξη εργαλείων επαλήθευσης οπτικοακουστικού περιεχομένου. Τα εργαλεία αυτά είναι καθοριστικής σημασίας, δεδομένου ότι η πρόσβαση σε τεχνολογίες παραποίησης και δημιουργίας βίντεο «deep fake» και η χρήση των τεχνολογιών αυτών γίνεται όλο και ευκολότερη. Ένα άλλο έργο στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων 2020», το **Fandango**, διερευνά λύσεις που βοηθούν τα παραδοσιακά μέσα να εντοπίζουν αποτελεσματικότερα τα ψευδή αφηγήματα στο διαδίκτυο.

Δεδομένου ότι η τεχνολογία των πληροφοριών και το φαινόμενο της διαδικτυακής παραπληροφόρησης εξελίσσονται ταχύτητα, η Επιτροπή αποφάσισε να εντείνει τις προσπάθειές της. Τέσσερις νέες δράσεις έρευνας και καινοτομίας επελέγησαν για ενωσιακή χρηματοδότηση ύψους περίπου 10 εκατ. EUR. Οι επιλεγείσες δράσεις είναι οι εξής: Eunomia (λύση ανοικτού κώδικα για την ταυτοποίηση των πηγών των πληροφοριών), SocialTruth (κατανεμημένο οικοσύστημα που προσφέρει εύκολη πρόσβαση σε διάφορες υπηρεσίες εξακρίβωσης), Provenance (λύση για την επαλήθευση ψηφιακού περιεχομένου χωρίς μεσάζοντες) και WeVerify (επαλήθευση περιεχομένου μέσω συμμετοχικής προσέγγισης επαλήθευσης). Αυτά τα νέα έργα αποσκοπούν στην ανάπτυξη υπηρεσιών για τις κοινότητες που δραστηριοποιούνται στην καταπολέμηση της διαδικτυακής παραπληροφόρησης.

Επιπλέον, στην πρότασή της για το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη»⁹, η Επιτροπή πρότεινε να καταβληθούν προσπάθειες για τους εξής σκοπούς:

- τη διαφύλαξη της δημοκρατικής και οικονομικής σταθερότητας μέσω της ανάπτυξης νέων εργαλείων για την καταπολέμηση της διαδικτυακής παραπληροφόρησης·
- την καλύτερη κατανόηση του ρόλου των δημοσιογραφικών προτύπων και του περιεχομένου που παράγεται από χρήστες σε μια υπερσυνδεδεμένη κοινωνία και
- τη στήριξη διαδικτυακών εφαρμογών και υπηρεσιών επόμενης γενιάς, συμπεριλαμβανομένων εμπυθιστικών και αξιόπιστων μέσων, μέσων κοινωνικής δικτύωσης και κοινωνικών δικτύων.

2.2 Ασφαλείς και ανθεκτικές εκλογικές διαδικασίες

Η δεύτερη δέσμη δράσεων αντιμετωπίζει τις τακτικές χειραγώγησης και παραπληροφόρησης που χρησιμοποιούνται κατά τις εκλογικές διαδικασίες. Με στόχο την ασφάλεια και την ανθεκτικότητα των εκλογικών διαδικασιών, η ανακοίνωση προτείνει την έναρξη διαρκούς διαλόγου για τη στήριξη των κρατών μελών στη διαχείριση των κινδύνων που συνιστούν οι κυβερνοεπιθέσεις και η παραπληροφόρηση για τη δημοκρατική εκλογική διαδικασία, ιδίως ενόψει των ευρωπαϊκών εκλογών του 2019.

Για τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή το 2018 ξεκίνησε έναν εποικοδομητικό διάλογο με τα κράτη μέλη, ο οποίος περιλάμβανε μια πρώτη ανταλλαγή απόψεων κατά τη διάσκεψη περί βέλτιστων εκλογικών πρακτικών που πραγματοποιήθηκε στις 25-26 Απριλίου 2018, με τη συμμετοχή εκπροσώπων της ομάδας συνεργασίας για την ασφάλεια δικτύων και πληροφοριών (ΑΔΠ) και εκλογικών επιτροπών.

Τον Ιούλιο του 2018 η ομάδα συνεργασίας ΑΔΠ, βασιζόμενη στη συμβολή των αρμόδιων για την εφαρμογή της οδηγίας ΑΔΠ¹⁰ αρχών, καθώς και στη στήριξη της Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Ασφάλειας Δικτύων και Πληροφοριών (ENISA), εξέδωσε μία επιτομή σχετικά με την κυβερνοασφάλεια και την εκλογική τεχνολογία¹¹. Η επιτομή είναι ένα πρακτικό έγγραφο που εξετάζει συγκεκριμένες απειλές και παρέχει στις εκλογικές επιτροπές χρήσιμα παραδείγματα τρόπων διαχείρισης των κινδύνων που απειλούν την κυβερνοασφάλεια των εκλογών.

Στις 15-16 Οκτωβρίου 2018 πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες διάσκεψη υψηλού επιπέδου με θέμα «Η παρέμβαση στις εκλογές στην ψηφιακή εποχή: ανάπτυξη ανθεκτικότητας απέναντι στις κυβερνοαπειλές»¹². Κατά τη διάσκεψη, οι συμμετέχοντες κατανόησαν καλύτερα τα ζητήματα που άπτονται της κυβερνοασφάλειας των εκλογών, ενώ οι αρμόδιες αρχές ΑΔΠ και οι εκλογικές επιτροπές είχαν την ευκαιρία να συζητήσουν τα πιθανά επόμενα στάδια εφαρμογής των σχετικών μέτρων ασφαλείας για τις επόμενες ευρωπαϊκές εκλογές.

Η Επιτροπή προσκάλεσε ένα ευρύ φάσμα ενδιαφερόμενων φορέων να συζητήσουν για τη δημοκρατία στην Ευρώπη, την ανθεκτικότητα των εκλογικών διαδικασιών και τον ανοικτό δημοκρατικό διάλογο, στο ετήσιο συμπόσιό της για τα θεμελιώδη δικαιώματα. Στο συμπόσιο

⁹ COM(2018) 435.

¹⁰ Οδηγία (ΕΕ) 2016/1148 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 6ης Ιουλίου 2016, σχετικά με μέτρα για υψηλό κοινό επίπεδο ασφαλείας συστημάτων δικτύου και πληροφοριών σε ολόκληρη την Ένωση.

¹¹ Δημοσίευση ομάδας συνεργασίας 3/2018 — Επιτομή σχετικά με την κυβερνοασφάλεια της εκλογικής τεχνολογίας. Είναι διαθέσιμη στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=53645.

¹² https://ec.europa.eu/epsc/events/election-interference-digital-age-building-resilience-cyber-enabled-threats_en.

που διοργανώθηκε στις 26-27 Νοεμβρίου στις Βρυξέλλες συμμετείχαν εκατοντάδες ενδιαφερόμενα μέρη, όπως εθνικοί και ευρωπαϊκοί φορείς χάραξης πολιτικής, διεθνείς οργανισμοί, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, εκπρόσωποι των μέσων ενημέρωσης και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, ο κόσμος των επιχειρήσεων και της εκπαίδευσης, και εντοπίστηκαν νέες οδοί για την προαγωγή της ελεύθερης, ανοικτής και δημοκρατικής συμμετοχής.

Η Επιτροπή θα δώσει συνέχεια στα συμπεράσματα του συμποσίου¹³, μεταξύ άλλων, μέσω του έργου των εθνικών και των ευρωπαϊκών δικτύων εκλογικής συνεργασίας, τα οποία συστήνονται επί του παρόντος στο πλαίσιο της δέσμης μέτρων για τις εκλογές που δημοσίευσε η Επιτροπή τον Σεπτέμβριο του 2018¹⁴. Τα εθνικά εκλογικά δίκτυα θα φέρουν σε επαφή τις αρμόδιες για τη διεξαγωγή των εκλογών αρχές με άλλες αρχές, όπως ρυθμιστικές αρχές των μέσων ενημέρωσης και αρχές κυβερνοασφάλειας και προστασίας των δεδομένων. Το ευρωπαϊκό δίκτυο συνεργασίας θα στηρίζει την ανταλλαγή πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών και των οργάνων της Ένωσης και θα συνεδριάσει για πρώτη φορά τον Ιανουάριο του 2019.

Οι δραστηριότητες της Επιτροπής κατά το 2018 εδραίωσαν τον διάλογο μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών, ευαισθητοποίησαν και ενίσχυσαν τις ικανότητες διαχείρισης των κινδύνων που συνιστούν οι κυβερνοεπιθέσεις και η παραπληροφόρηση για τη δημοκρατική εκλογική διαδικασία.

2.3 Προώθηση της εκπαίδευσης και της παιδείας στα μέσα

Η τρίτη σειρά δράσεων επικεντρώνεται στην προώθηση της εκπαίδευσης και της παιδείας στα μέσα. Η διά βίου ανάπτυξη κριτικών και ψηφιακών ικανοτήτων είναι ζωτικής σημασίας για να ενισχυθεί η ανθεκτικότητα των κοινωνιών μας έναντι της παραπληροφόρησης. Η ανακοίνωση προτείνει νέες δράσεις για τον σκοπό αυτόν, όπως: να στηριχθεί η παροχή εκπαιδευτικού υλικού σε σχολεία και εκπαιδευτικούς, το οποίο έχει εκπονηθεί από ανεξάρτητους ελεγκτές γεγονότων και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών· να διοργανωθεί ευρωπαϊκή εβδομάδα για την παιδεία στα μέσα· να εξεταστεί η δυνατότητα προσθήκης της παιδείας στα μέσα στα κριτήρια που χρησιμοποιεί ο ΟΟΣΑ στις συγκριτικές εκθέσεις του για τη διεθνή αξιολόγηση των μαθητών· και να ενθαρρυνθεί περαιτέρω η υλοποίηση των εν εξελίξει πρωτοβουλιών σχετικά με δεξιότητες, εκπαίδευση και πρακτική άσκηση στον ψηφιακό τομέα.

Μετά την έκδοση της ανακοίνωσης, οι υπογράφωντες τον κώδικα δεοντολογίας για την παραπληροφόρηση δεσμεύτηκαν να συνεργαστούν με την κοινωνία των πολιτών, κυβερνήσεις, εκπαιδευτικά ιδρύματα και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς για να στηρίξουν τις προσπάθειες ανάπτυξης της κριτικής σκέψης και της παιδείας στα ψηφιακά μέσα, καθώς και τις δράσεις κατάρτισης και την παροχή στους χρήστες εργαλείων εντοπισμού της παραπληροφόρησης.

Τον Ιούνιο του 2018 η Επιτροπή διεξήγαγε συζητήσεις με τις εθνικές αρχές και τα ενδιαφερόμενα μέρη στο πλαίσιο της ομάδας εμπειρογνομόνων για την παιδεία στα μέσα, οι οποίες είχαν ως αντικείμενο τις πιθανές επιλογές για τη διοργάνωση μιας ευρωπαϊκής εβδομάδας παιδείας στα μέσα (EUMLW) εντός του 2019, με στόχο την ευαισθητοποίηση για

¹³ Η συνέχεια θα εστιάζει σε δράσεις που έχουν τύχει ευρείας αποδοχής και οι οποίες θα μπορούσαν, για παράδειγμα, να περιλαμβάνουν αξιολόγηση της επάρκειας του διαδικτυακού πλαισίου των υφιστάμενων εθνικών κανόνων σχετικά με τη διαφάνεια της πολιτικής διαφήμισης.

¹⁴ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/soteu2018-cybersecurity-elections-recommendation-5949_en.pdf.

την παραπληροφόρηση. Η EUMLW θα πρέπει να συνδυάζει εκδηλώσεις και πρωτοβουλίες σε ενωσιακό επίπεδο με εκδηλώσεις σε εθνικό επίπεδο (εργαστήρια, συνεδρίες ανοικτών θυρών σε αίθουσες σύνταξης και μαθήματα πρακτικής κατάρτισης σχετικά με τη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης), ώστε να εξασφαλίζεται πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα. Θα πρέπει επίσης να επιδιώκει τη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων φορέων από τις κοινότητες του «ασφαλούς διαδικτύου» και του «συνασπισμού για τις ψηφιακές δεξιότητες και την απασχόληση», με στόχο τη δημιουργία συνεργειών με τις εν λόγω πρωτοβουλίες. Η εβδομάδα θα πρέπει να δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης ενόψει των επικείμενων ευρωπαϊκών εκλογών του 2019.

Η Επιτροπή συγχρηματοδότησε τη δημιουργία κέντρων ασφαλούς διαδικτύου στα κράτη μέλη, τα οποία λειτουργούν ως πολλαπλασιαστές της εκστρατείας #SaferInternet4EU που αποσκοπεί στο να ευαισθητοποιήσει σχετικά με την παιδεία στα μέσα, να ενημερώσει γονείς και επαγγελματίες για τους κινδύνους και τις δυνατότητες του διαδικτύου, και να προωθήσει τη θετική χρήση των μέσων από τα παιδιά και τους νέους. Ειδικότερα, η εκστρατεία συμβάλλει στην ενδυνάμωση των χρηστών του διαδικτύου ώστε να αναγνωρίζουν πιθανές περιπτώσεις προκατάληψης, διαστρέβλωσης ή παραπληροφόρησης¹⁵.

Επιπλέον, η επικείμενη αναθεωρημένη οδηγία για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων (YOAM), που έχει ήδη εγκριθεί από το Συμβούλιο στις 6 Νοεμβρίου 2018, αναγνωρίζει τη σημασία της παιδείας στα μέσα και θεσπίζει τη νομική υποχρέωση των κρατών μελών να «προωθούν και λαμβάνουν μέτρα για την ανάπτυξη δεξιοτήτων σχετικά με την παιδεία για τα μέσα» (άρθρο 33α). Επιπλέον, λαμβανομένου υπόψη του κεντρικού ρόλου που διαδραματίζουν οι πλατφόρμες διαμοιρασμού βίντεο στην παροχή πρόσβασης στο οπτικοακουστικό περιεχόμενο και της συνακόλουθης κοινωνικής τους ευθύνης, η αναθεωρημένη οδηγία YOAM επιβάλλει στις εν λόγω πλατφόρμες την υποχρέωση να προβλέψουν αποτελεσματικά μέτρα και εργαλεία «για την παιδεία στα μέσα και την ενημέρωση των χρηστών σχετικά με τα εν λόγω μέτρα και εργαλεία.» [άρθρο 28β παράγραφος 3 στοιχείο ι)]. Οι διατάξεις αυτές θεσπίζουν κανόνες για τα κράτη μέλη και τις πλατφόρμες διαμοιρασμού βίντεο σχετικά με την παιδεία στα μέσα και συστήνουν ένα σύστημα συρρύθμισης με ενισχυμένη συνεργασία μεταξύ του κλάδου, της κοινωνίας των πολιτών, των κρατών μελών και των ρυθμιστικών αρχών.

Σύμφωνα με την εν λόγω οδηγία, τα κράτη μέλη θα πρέπει να υποβάλλουν στην Επιτροπή έκθεση περί της εφαρμογής των σχεδίων τους για την παιδεία στα μέσα. Η Επιτροπή, σε διαβούλευση με την επιτροπή επαφών, θα εκδώσει κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με το πεδίο εφαρμογής της προαναφερόμενης υποχρέωσης υποβολής εκθέσεων.

Οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές για τα οπτικοακουστικά μέσα έχουν επίσης καταβάλει προσπάθειες στο πλαίσιο της ERGA (της ομάδας ρυθμιστικών αρχών για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων την οποία συγκρότησε η Επιτροπή) για την πολυφωνία των μέσων ενημέρωσης, καλύπτοντας θέματα όπως η ισόρροπη και αμερόληπτη κάλυψη από τα μέσα κατά τη διάρκεια εκλογών, δημοσκοπήσεων και πολιτικών εκστρατειών.

Επιπλέον, το 2018 η Επιτροπή συνέχισε τις συζητήσεις με τον ΟΟΣΑ σχετικά με τη δυνατότητα προσθήκης της παιδείας στα μέσα στα κριτήρια που χρησιμοποιεί ο οργανισμός στις συγκριτικές εκθέσεις του, με έμφαση στο επικείμενο ερωτηματολόγιο για το πρόγραμμα διεθνούς αξιολόγησης μαθητών (PISA) του 2021. Για τον σκοπό αυτό, ο ΟΟΣΑ ήταν ανοικτός στην πρόταση της Επιτροπής να περιληφθούν και τα θέματα της διαδικτυακής παραπληροφόρησης και των ψευδών ειδήσεων στο ερωτηματολόγιο σχετικά με την

¹⁵ Τακτικές επικαιροποιήσεις, πόροι και κατάλογος εκδηλώσεων για το ασφαλές διαδίκτυο στα κράτη μέλη διατίθενται στη δικτυακή πύλη: www.betterinternetforkids.eu.

εξοικείωση με τις ΤΠΕ, το οποίο θα αξιοποιηθεί για τους σκοπούς της αναθεώρησης των κριτηρίων αξιολόγησης PISA. Επί του παρόντος ο ΟΟΣΑ επεξεργάζεται περαιτέρω το ερωτηματολόγιο προσθέτοντας σχέδια ερωτήσεων που αναμένεται ότι θα υποβληθούν σε δοκιμή το 2019.

Όσον αφορά τις ψηφιακές δεξιότητες, από τον Δεκέμβριο του 2016 που συγκροτήθηκε ο συνασπισμός για τις ψηφιακές δεξιότητες και την απασχόληση, έχουν δημιουργηθεί 23 εθνικοί συνασπισμοί που προσφέρουν πλήθος δραστηριοτήτων για τη βελτίωση των ψηφιακών δεξιοτήτων των Ευρωπαίων, όπως κατάρτιση μέσω διαδικτύου και διά ζώσης, εκστρατείες ευαισθητοποίησης και πιστοποιήσεις.

Τον Οκτώβριο του 2018 το διοικητικό συμβούλιο του συνασπισμού για τις ψηφιακές δεξιότητες και την απασχόληση, που συστήθηκε τον Σεπτέμβριο του 2017, παρουσίασε τις προτεραιότητές του για τους προσεχείς μήνες, οι οποίες περιλαμβάνουν την προώθηση και την αξιοποίηση υφιστάμενων εργαλείων για να στηριχθεί η απόκτηση ψηφιακών δεξιοτήτων από όλους και τη διεύρυνση της ευρωπαϊκής εβδομάδας προγραμματισμού¹⁶ ώστε να καλύπτει τουλάχιστον το 50 % όλων των σχολείων της Ένωσης έως το 2020.

2.4 Υποστήριξη της ποιοτικής δημοσιογραφίας ως αναγκαίου στοιχείου μιας δημοκρατικής κοινωνίας

Η τέταρτη δέσμη δράσεων αποσκοπεί στη στήριξη της ποιοτικής δημοσιογραφίας ως βασικού στοιχείου μιας δημοκρατικής κοινωνίας. Τα ποιοτικά μέσα ενημέρωσης και η ποιοτική δημοσιογραφία μπορούν να αποκαλύψουν και να αποδυναμώσουν την παραπληροφόρηση, παρέχοντας στους πολίτες ποικίλη και υψηλής ποιότητας ενημέρωση. Η ανακοίνωση προτείνει να ενισχυθεί η διαφάνεια και η προβλεψιμότητα των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων στον τομέα των μέσων ενημέρωσης, με τη δημιουργία ενός ηλεκτρονικού αποθετηρίου αποφάσεων. Η ανακοίνωση επίσης πρότεινε, αφενός, να προκηρυχθεί πρόσκληση το 2018 για την παραγωγή και τη διάδοση ποιοτικού ειδησεογραφικού περιεχομένου περί ενωσιακών θεμάτων μέσω βασιζόμενων σε δεδομένα μέσων ενημέρωσης και, αφετέρου, να εξεταστούν δυνατότητες αύξησης της χρηματοδότησης πρωτοβουλιών που προωθούν την ελευθερία και την πολυφωνία των μέσων ενημέρωσης, καθώς και τον εκσυγχρονισμό των αιθουσών σύνταξης.

Σε συνέχεια της ανακοίνωσης, η Επιτροπή κατέστησε διαθέσιμο στον δικτυακό της τόπο ένα ηλεκτρονικό αποθετήριο των ισχυόντων κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις και προηγούμενων σχετικών υποθέσεων¹⁷. Στο αποθετήριο περιλαμβάνονται ισχύοντες κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων και σχετικές αποφάσεις της Επιτροπής περί κρατικών ενισχύσεων σε δημόσιες ραδιοτηλεοπτικές υπηρεσίες και περί κρατικών ενισχύσεων στον Τύπο, και παρατίθενται σύνδεσμοι προς σχετικό σχολιασμό στο ενημερωτικό δελτίο της πολιτικής ανταγωνισμού (Competition Policy Newsletter) της Επιτροπής. Στο μητρώο διαφάνειας διατίθενται επικαιροποιημένες πληροφορίες σχετικά με τις ενισχύσεις που χορηγούνται από τα κράτη μέλη στους εν λόγω τομείς.¹⁸

Επιπλέον, στις 26 Ιουνίου 2018 η Επιτροπή προκήρυξε πρόσκληση ύψους περίπου 1,9 εκατ. EUR για την παραγωγή και τη διάδοση ποιοτικού ειδησεογραφικού περιεχομένου για ενωσιακά θέματα μέσω βασιζόμενων σε δεδομένα μέσων ενημέρωσης. Η πρόσκληση

¹⁶ Η ευρωπαϊκή εβδομάδα προγραμματισμού είναι μια πρωτοβουλία βάσης που έχει στόχο να καταστήσει τον προγραμματισμό και τον ψηφιακό γραμματισμό προσιτούς σε όλους, με διασκεδαστικό και ενδιαφέροντα τρόπο. <https://codeweek.eu/>.

¹⁷ http://ec.europa.eu/competition/sectors/media/overview_en.html#disinformation.

¹⁸ <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public/search/home?lang=el>.

έληξε στις 25 Σεπτεμβρίου και από αυτή προέκυψαν τέσσερις προτάσεις έργων. Η αξιολόγηση των προτάσεων είναι σε εξέλιξη και τα επιλεχθέντα προς επιχορήγηση έργα προβλέπεται ότι θα ξεκινήσουν εντός του πρώτου τριμήνου του 2019.

Πέραν των έργων έρευνας και ανάπτυξης που παρουσιάζονται στην ενότητα 2.1.4, το πρόγραμμα εργασίας του προγράμματος «Ορίζων 2020» για το 2020 θα καλύψει πρόσθετες επενδύσεις σε έργα καινοτομίας με σκοπό την επιλογή, τη δρομολόγηση και την επώαση ιδεών για καινοτόμες υπηρεσίες και εργαλεία που προάγουν τον εκσυγχρονισμό των αιθουσών σύνταξης.

Για τη σταθεροποίηση των δράσεων υπέρ της ποιοτικής δημοσιογραφίας, της ελευθερίας και της πολυφωνίας των μέσων ενημέρωσης, καθώς και της παιδείας στα μέσα, η Επιτροπή προτείνει ειδικό προϋπολογισμό στο επόμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (2021-2027), «Δημιουργική Ευρώπη», διατομεακή συνιστώσα). Με τον τρόπο αυτό θα καταστεί δυνατό να αντιμετωπιστούν οι διαρθρωτικές αλλαγές που αντιμετωπίζει ο τομέας των μέσων ενημέρωσης μέσω της προώθησης και της παρακολούθησης ενός περιβάλλοντος ελευθερίας, πολυφωνίας και πολυμορφίας στα μέσα ενημέρωσης.

Με σκοπό να προαγάγει την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης, των ποιοτικών μέσων ενημέρωσης και της δημοσιογραφίας, η Επιτροπή συγχρηματοδότησε τις δραστηριότητες του Ευρωπαϊκού Κέντρου Ελευθερίας του Τύπου και των Μέσων Ενημέρωσης (ECPMF)¹⁹. Το 2018 το κύριο καθήκον του ECPMF ήταν να στηρίζει ερευνητές δημοσιογράφους χορηγώντας επιδοτήσεις για διασυννοριακή δημοσιογραφική έρευνα. Τον Ιούνιο του 2018 δώδεκα προγράμματα ερευνητικής δημοσιογραφίας επελέγησαν από ανεξάρτητη κριτική επιτροπή για χρηματοδότηση στο πλαίσιο του εναρκτήριου γύρου του ταμείου J4EU.

Επιπλέον, στο πλαίσιο χρηματοδότησης από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, προκηρύσσονται επί του παρόντος τρεις προσκλήσεις για πιλοτικά έργα στους ακόλουθους τομείς:

- πρόγραμμα ανταλλαγών για επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης·
- πρόγραμμα πρακτικής άσκησης για δημοσιογράφους που εργάζονται σε μέσα μειονοτικών γλωσσών·
- έργο για τη χαρτογράφηση και τη στήριξη συμβουλίων μέσων ενημέρωσης.

Τέλος, ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης συνέχισε την προσπάθεια εκπόνησης μιας δέσμης εργαλείων για τους επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης, η οποία συνίσταται σε μια διαδικτυακή πλατφόρμα ανάπτυξης ικανοτήτων με περιεχόμενο που έχει εκπονηθεί από ιδιωτικούς φορείς μέσων ενημέρωσης, με στόχο τη στήριξη των δημοσιογράφων στην παραγωγή ποιοτικών ειδήσεων.

2.5 Καταπολέμηση των εσωτερικών και εξωτερικών απειλών παραπληροφόρησης μέσω στρατηγικής επικοινωνίας

Κατ' εφαρμογή της ανακοίνωσης του Απριλίου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εργάστηκε για τον εσωτερικό συντονισμό των δραστηριοτήτων επικοινωνίας της που αποσκοπούν στην καταπολέμηση της παραπληροφόρησης. Στο πλαίσιο αυτό, δημιούργησε ένα εσωτερικό δίκτυο κατά της παραπληροφόρησης, πρωταρχικός σκοπός του οποίου είναι να βοηθήσει τις

¹⁹ Το ECPMF εδρεύει στη Λειψία και κύριος στόχος του είναι να ενοποιήσει την κατακερματισμένη κοινότητα της ελευθερίας των μέσων ενημέρωσης και να αντιμετωπίσει τις παραβιάσεις της ελευθερίας των μέσων ενημέρωσης στα κράτη μέλη της ΕΕ και πέραν αυτής. Το ECPMF παρέχει πρακτική βοήθεια σε δημοσιογράφους που έχουν ανάγκη και συνεργάζεται με εταίρους για να ευαισθητοποιήσει σχετικά με ζητήματα ελευθερίας των μέσων ενημέρωσης στην ΕΕ και τις υποψήφιες χώρες. Οι εταίροι του ECPMF στηρίζουν και παρακολουθούν την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης στην ΕΕ και τις υποψήφιες χώρες.

υπηρεσίες της να εντοπίζουν αποτελεσματικότερα τα επιβλαβή αφηγήματα, να προαγάγει την πρακτική του ελέγχου των γεγονότων, να εξασφαλίσει ταχεία αντίδραση και να ενισχύσει την παραγωγή αποτελεσματικότερων θετικών μηνυμάτων²⁰. Η Επιτροπή ενίσχυσε τη συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και με την Ανατολική Στρατηγική Ομάδα Επικοινωνίας (East StratCom) μέσω ενός τριμερούς φόρουμ που στόχο έχει να συγκεκριμενοποιήσει τις αντίστοιχες προσπάθειες των θεσμικών οργάνων για την καταπολέμηση της παραπληροφόρησης ενόψει των ευρωπαϊκών εκλογών του 2019.

3. ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Συνολικά, οι ενέργειες που περιγράφονται στην ανακοίνωση ολοκληρώθηκαν ή δρομολογήθηκαν εντός του 2018. Οι διαδικτυακές πλατφόρμες και ο διαφημιστικός κλάδος συμφώνησαν επί ενός κώδικα δεοντολογίας με σκοπό την ενίσχυση της διαφάνειας στο διαδίκτυο και την προστασία των καταναλωτών, ιδίως ενόψει των ευρωπαϊκών εκλογών του 2019. Επί του παρόντος, συστήνεται ένα δίκτυο ελεγκτών γεγονότων το οποίο θα ενισχύσει τις ικανότητες εντοπισμού και κατάρριψης ψευδών αφηγημάτων. Η Επιτροπή θα διευκολύνει το έργο των ελεγκτών γεγονότων παρέχοντας την κατάλληλη υποδομή χωρίς να παρεμβαίνει στα καθήκοντά τους. Οι ενδιαφερόμενοι φορείς θα μπορούν να αξιοποιήσουν διάφορα εργαλεία έρευνας και καινοτομίας για την ταυτοποίηση και την καταπολέμηση της παραπληροφόρησης, ενώ οι καταναλωτές αναμένεται να ωφεληθούν από τη βελτιωμένη διαδικτυακή λογοδοσία των παρόχων πληροφοριών. Σε όλα τα κράτη μέλη έχει αυξηθεί η ευαισθητοποίηση σχετικά με την ανάγκη προστασίας των δημοκρατικών διαδικασιών από κυβερνοαπειλές. Η ευαισθητοποίηση του κοινού συμβαδίζει με τις συνεχείς προσπάθειες που καταβάλλονται σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο για τη βελτίωση της παιδείας στα μέσα, την ενδυνάμωση των χρηστών, ιδίως των νεότερων γενεών, και την ενίσχυση της κριτικής σκέψης. Η στήριξη της ποιοτικής δημοσιογραφίας θα συμβάλλει επίσης στην αποδυνάμωση της παραπληροφόρησης και θα παρέχει στους πολίτες υψηλής ποιότητας και ποικίλη ενημέρωση.

Η Επιτροπή θα παρακολουθεί στενά την εφαρμογή των εν εξελίξει δράσεων που εξετάζονται στην παρούσα έκθεση, ιδίως του κώδικα δεοντολογίας για την παραπληροφόρηση, και θα συνεχίσει να αξιολογεί την αναγκαιότητα περαιτέρω δράσεων, συμπεριλαμβανομένων μέτρων κανονιστικού χαρακτήρα.

---

²⁰ Αυτό το δίκτυο περιλαμβάνει και τις αντιπροσωπείες της Επιτροπής στα κράτη μέλη.